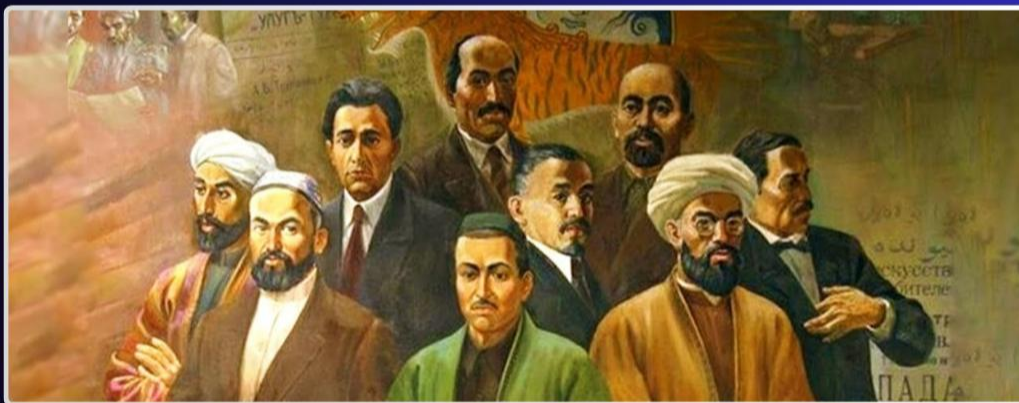

JADIDLARNING MILLIY PEDAGOGIKA RIVOJIGA QO'SHGAN HISSASI

mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy
konferensiya

MATERIALLAR TO'PLAMI

Jadid
mutafakkirlarining
ta'lim-tarbiya
haqidagi qarashlari va
pedagogik merosi

Jadidlar g'oyalarining
zamonaviy ta'lim
tizimidagi ahamiyati
va dolzarbligi

Milliy pedagogika
rivojida tarixiy meros
va zamonaviy
yondashuvlar
integratsiyasi

**“JADIDLARNING MILLIY PEDAGOGIKA RIVOJIGA QO‘SHGAN
HISSASI”
MAVZUSIDA RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA
MATERIALLARI**

Qo‘qon - 2026

Qo‘qon universiteti direktori

G.E.Zaxidov tahriri ostida

Tahrir kengashi:

Xolboy Ibraimov – pedagogika fanlari doktori, akademik

Risbay Djurayev – pedagogika fanlari doktori, akademik

Zeboxon Qobilova – filologiya fanlari doktori, professor

R.G. Safarova – pedagogika fanlari doktori, professor

Xilolaxon Tojiboyeva – pedagogika fanlari doktori, professor

Dilshod Temirov – pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent

Zarif Begimqulov – pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent

Ozod Abdug‘aniyev – pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent

Saidbek Boltabayev – filologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent

**Konferensiya materiallarini nashrga tayyorlaganlar: T.Umarov,
N.Javharova, S.Shamsiddinova**

3. Fitrat A. Oila yoki oila boshqarish tartiblari. — Toshkent: Ma'naviyat, 2000. — 88 b.
4. Avloniy A. Turkiy guliston yoxud axloq. — Toshkent: O'qituvchi, 1992. — 160 b.
5. Behbudiy M. Tanlangan asarlar. — Toshkent: Sharq nashriyoti, 1999. — 256 b.
6. Qosimov B. Maslakdoshlar: Behbudiy. Ajziy. Fitrat. — Toshkent, 1994. — 160 b.
7. Boltaboyev H. Abdurauf Fitrat. — Toshkent: Fan, 1996. — 112 b.
8. G'aniyev I. Fitrat, e'tiqod, ijod. — Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi nashriyot, 1994. — 144 b.
9. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi. Rahbar kadrlar tayyorlash va boshqaruv psixologiyasi asoslari. — Toshkent: DBIA nashriyoti, 2015. — 224 b.
10. Pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha zamonaviy ilmiy maqolalar to'plami. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2020. — 312 b.

“OTA-ONA.UZ” RAQAMLI PLATFORMASI VA MASOFAVIY MODULLI TRENING TIZIMI

Xilola XAYDAROVA,

Qo‘qon universiteti mustaqil izlanuvchisi.

Annotatsiya. Maqolada ota-onalarning virtual-pedagogik madaniyatini rivojlantirishning asosiy innovatsion vositasi sifatida ishlab chiqilgan “Ota-ona.uz” raqamli platformasi tavsiflanadi. Platformaning maqsadi va vazifalari, to‘rt moduldan iborat arxitekturasini, adaptiv o‘rganish yadrosi hamda modullarning o‘zaro bog‘liqligi ochib beriladi.

Kalit so‘zlar: virtual-pedagogik madaniyat, raqamli platforma, adaptiv o‘rganish, ongli filtrlash, masofaviy modulli trening, ota-onalar ta’limi, geymifikatsiya.

Abstract. The article describes the “Ota-ona.uz” digital platform developed as a key innovative tool for enhancing parents’ virtual-pedagogical culture. The purpose and objectives of the platform, its four-module architecture, adaptive learning core, and the interconnections between the modules are presented.

Keywords: virtual-pedagogical culture, digital platform, adaptive learning, conscious filtering, distance modular training, parent education, gamification.

Axborotlashgan jamiyat sharoitida ota-onalarning virtual-pedagogik madaniyatini rivojlantirish an’anaviy, yuzma-yuz shakllar bilangina cheklanib qololmaydi. Bu jarayonning asosiy innovatsion vositasi sifatida “Ota-ona.uz” raqamli platformasi va unga asoslangan masofaviy modulli trening tizimi ishlab chiqildi.

Platformani ishlab chiqish zaruratini bir necha omil belgilaydi. Birinchidan, mavjud holat tahlili ota-onalar bilan ishlashda raqamli vositalar deyarli qo‘llanilmasligini ko‘rsatdi. Ikkinchidan, zamonaviy ota-onalar band bo‘lib, an’anaviy shakllarga doimiy qatnasha olmaydi, lekin smartfondan faol foydalanadi. Uchinchidan, bu – “Raqamli O‘zbekiston - 2030” strategiyasi doirasidagi ta’limni raqamlashtirish siyosatiga ham muvofiqdir [1]. Bizningcha, raqamli platforma aynan shu ehtiyojlarga javob beruvchi zamonaviy yechimdir.

Platformaning maqsadi va vazifalari

Texnik yechim pedagogik maqsadga bo‘ysunishi kerak, aksincha emas. Platforma o‘z-o‘zida maqsad emas, balki muayyan pedagogik vazifalarni hal etish vositasidir.

“Ota-ona.uz” platformasining bosh maqsadi ota-onalarning virtual-pedagogik madaniyatini masofadan, uzluksiz va shaxsga moslashgan tarzda rivojlantirish uchun yagona raqamli muhit yaratishdir. Bu maqsad quyidagi vazifalarda konkretlashadi: ota-onaning virtual-pedagogik madaniyati darajasini diagnostika qilish; unga mos o‘quv mazmunini (videodars, infografika, modulli kurslar) taqdim etish; ongli filtrlash ko‘nikmasini amaliy mashq va o‘yin orqali shakllantirish; ota-onalar jamoasini birlashtirish va ularga maslahat berish; rivojlanish dinamikasini monitoring qilish.

Platforma bir vaqtning o‘zida bir necha rolni bajaradi: u o‘quv vositasi (bilim beradi), amaliy mashq maydoni (ko‘nikma shakllantiradi), kommunikatsiya markazi (muloqotni ta’minlaydi) va diagnostika vositasi (natijani o‘lchaydi). M.Mur va G.Kirsli ta’kidlaganidek, zamonaviy masofaviy ta’lim tizimi aynan shunday ko‘p funksiyali, integratsiyalashgan muhitni talab qiladi [7, 23-b.]. Bizningcha, platformaning ko‘p funksiyaliligi uning asosiy afzalligi: u ota-onalar bilan ishlashning barcha bosqichlarini yagona muhitda jamlaydi.

Platformaning yana bir muhim vazifasi tadqiqotda ishlab chiqilgan barcha unsurlarni (konsepsiya, model, tashkiliy shakllar, metod va vositalar) amalda birlashtiruvchi integrator bo‘lib xizmat qilishidir. Konsepsiyadagi tamoyillar platforma dizaynida, model bloklari uning modullarida, didaktik metod va vositalar esa uning funksiyalarida o‘z aksini topadi. Shu ma’noda “Ota-ona.uz” tadqiqotning

nazariy natijalarini amaliyotga tatbiq etuvchi asosiy mexanizmdir. Bizningcha, aynan platforma orqali tadqiqot nazariyadan amaliyotga o‘tadi va uning amaliy qiymati namoyon bo‘ladi.

Platforma nomlanishining o‘zi ham uning mohiyatini ifodalaydi: u aynan ota-onalarga mo‘ljallangan milliy (.uz) raqamli resursdir. Xorijda ota-onalar uchun raqamli resurslar (masalan, mediasavodxonlik platformalari) mavjud bo‘lsa-da, ular o‘zbek tili va milliy kontekstga moslashmagan. S.Livingston va A.Blum-Ross ham ota-onalar uchun raqamli resurslar mahalliy kontekstga moslashgan bo‘lishi lozimligini ta’kidlaydilar [6, 27-b.]. Shu bois milliy, o‘zbek tilidagi, milliy qadriyatlarga tayangan platforma yaratish obyektiv zarurat edi. Bizningcha, “Ota-ona.uz” bu boradagi dastlabki milliy tajribalardan biri sifatida ahamiyatga ega.

Platforma YUNESKOning media va axborot savodxonligi yondashuvi bilan ham hamohangdir: u ota-onalarda axborotni tanqidiy baholash ko‘nikmasini raqamli vosita orqali rivojlantiradi [8, 18-b.]. Ayni vaqtda platforma bu yondashuvni milliy kontekst bilan boyitadi – u mediasavodxonlikni milliy-ma’naviy tarbiya bilan uyg‘unlashtiradi. Bizningcha, bunday uyg‘unlik platformaning o‘ziga xosligini belgilaydi: u ham jahon standartlariga mos, ham milliy zaminga tayangan raqamli ta’lim mahsulotidir.

Platformaning arxitekturas

Arxitektura platformaning “skeleti” bo‘lib, uning funksionalligi va samaradorligini belgilaydi. Arxitekturani ishlab chiqishda tizimli yondashuvga tayandik: platforma alohida funksiyalar to‘plami emas, balki o‘zaro bog‘langan, yagona maqsadga xizmat qiluvchi tizim sifatida loyihalandi.

“Ota-ona.uz” platformasi to‘rt o‘zaro bog‘langan moduldan hamda ularni birlashtiruvchi adaptiv o‘rganish yadrosidan iborat. Modullar: diagnostik, o‘quv (kontent), amaliy-interfaol hamda muloqot va monitoring modullari. Foydalanuvchi (ota-ona, o‘qituvchi, mahalla) platformaga kirib, avvalo adaptiv yadro bilan ishlaydi; yadro esa foydalanuvchini uning ehtiyojiga mos modulga yo‘naltiradi va modullardan olingan natijalar asosida keyingi mazmunni moslashtiradi. Modullar o‘rtasidagi ikki tomonlama bog‘lanish (adaptiv qayta aloqa) platformaning yaxlit, o‘z-o‘zini sozlovchi tizim sifatida ishlashini ta’minlaydi.

Modullarning mazmuni va vazifalari 1-jadvalda umumlashtirilgan.

1-jadval

“Ota-ona.uz” platformasining modullari

Modul	Asosiy mazmuni	Bog‘liq komponent
1. Diagnostik	Boshlang‘ich test, VPM darajasini aniqlash, monitoring	Barcha komponentlar

Modul	Asosiy mazmuni	Bog‘liq komponent
2. O‘quv (kontent)	Videodars, infografika, modulli kurslar, test	Kognitiv
3. Amaliy-interfaol	“Feyk-detektiv”, matritsa simulyatori, mashq	Operatsional
4. Muloqot va monitoring	Forum, Telegram kanal, qayta aloqa, maslahat	Aksiologik, refleksiv

Platforma arxitekturasini model tuzilishini bevosita aks ettiradi: to‘rt modul virtual-pedagogik madaniyatning to‘rt komponentiga mos keladi, adaptiv yadro esa sinergetik yondashuvning o‘z-o‘zini sozlash g‘oyasini amalga oshiradi. Bunday muvofiqlik platformani tasodifiy texnik yechim emas, balki konsepsiya va modelning mantiqiy davomi qiladi. Bizningcha, aynan nazariy asos bilan texnik yechimning uzviyligi platformani ilmiy jihatdan asoslangan va pedagogik jihatdan samarali qiladi: u shunchaki “sayt” emas, balki ilmiy konsepsiya asosida loyihalangan pedagogik tizimdir.

Arxitekturaning loyihalashda modullarning mustaqilligi va o‘zaro bog‘liqligi muvozanatiga alohida e’tibor berildi. Bir tomondan, har bir modul mustaqil, tugallangan vazifani bajaradi; ikkinchi tomondan, ular adaptiv yadro orqali yagona tizimga birlashadi. Bunday “mustaqillik ichida yaxlitlik” prinsipi tizimni ham moslashuvchan (modullarni alohida qo‘llash mumkin), ham yaxlit (ular birga ishlaganda sinergetik samara beradi) qiladi. Bizningcha, bu prinsip platformani turli ehtiyojlarga moslashtirish imkonini beradi: zarur bo‘lsa, ayrim moduldan alohida ham foydalanish mumkin.

Platforma modullarining tavsifi

Diagnostic modul platforma faoliyatining boshlang‘ich nuqtasi hisoblanadi. Unda ota-ona maxsus test orqali o‘z virtual-pedagogik madaniyati darajasini aniqlaydi; natija asosida unga mos o‘rganish traektoriyasi belgilanadi. Modul, shuningdek, davriy diagnostika orqali ota-onaning o‘shini o‘lchaydi. Uning yana bir muhim funksiyasi – ota-onaga o‘z holatini obyektiv ko‘rish imkonini berishidir: ko‘pincha ota-onalar o‘z darajasini yetarli deb hisoblaydilar, diagnostika esa ularga real manzarani ko‘rsatib, rivojlanishga motivatsiya uyg‘otadi. Bizningcha, diagnostic modul nafaqat o‘lchash, balki motivatsiya vositasi sifatida ham qimmatli – u ota-onani “menga bu kerak” degan xulosaga olib keladi.

O‘quv (kontent) moduli nazariy bilimni taqdim etadi. Unda virtual-pedagogik madaniyatga oid videodarslar, infografikalar, modulli kurslar va testlar joylashtirilgan. Bu modul “Flipped-Family” modelining mustaqil (onlayn) qismi

uchun asosiy vosita bo‘lib, ota-onalar nazariy materialni uyda o‘zlashtiradilar. Kontent modulli (blokli) tarzda tuzilgan: har bir mavzu alohida, tugallangan blok bo‘lib, ota-ona uni o‘ziga qulay vaqtda o‘zlashtiradi. Kontent turli formatlarda (video, matn, infografika, audio) taqdim etiladi, bu turli o‘rganish uslubiga ega ota-onalarni qamrab olish imkonini beradi. R.Xobbs ta’kidlaganidek, raqamli ta’lim kontenti jozibali va tushunarli bo‘lgandagina samara beradi [4, 12-b.]. Bizningcha, kontentning sifati, ko‘p formatliligi va modulliligi butun platforma samaradorligining asosiy shartlaridan biridir.

Amaliy-interfaol modul ko‘nikma shakllantirishga yo‘naltirilgan. Unda “Feyk-detektiv” o‘yinining raqamli versiyasi, “Feyk-tanish matritsasi” simulyatori va amaliy mashqlar joylashtirilgan. Ota-ona real va soxta axborot namunalari bilan ishlab, ongli filtrlashni amalda mashq qiladi va darhol qayta aloqa oladi; S.Deterding asoslagan geymifikatsiya yondashuvi bu modulda faol qo‘llaniladi [3, 9-b.]. Modulning muhim imkoniyati — amaliy mashqni xavfsiz, nazorat ostidagi muhitda ta’minlashidir. Ota-ona real ijtimoiy tarmoqda xato qilsa, buning oqibati bo‘lishi mumkin; simulyatorda esa u xatolarni xavfsiz muhitda qilib, ulardan o‘rganadi. Bu — uchuvchilarning simulyatorda mashq qilishiga o‘xshash yondashuv: real xatarsiz ko‘nikma shakllantirish. Bizningcha, bunday “xavfsiz mashq maydoni” aynan raqamli platforma beradigan noyob imkoniyat bo‘lib, an’anaviy shakllarda mavjud emas; aynan shu modul platformaning o‘zagi hisoblanadi, chunki u diagnostika aniqlagan eng zaif bo‘g‘inni – amaliy ko‘nikmani mustahkamlaydi.

Muloqot va monitoring moduli ota-onalar jamoasini birlashtiradi va qo‘llab-quvvatlaydi. Unda forum, Telegram kanali, mutaxassis maslahati va qayta aloqa tizimi mavjud. Modul ota-onalarga o‘zaro tajriba almashish, savol berish va qo‘llab-quvvatlash olish imkonini beradi; shuningdek, maktab va mahalla bilan bog‘lanishni ta’minlaydi. Bizningcha, bu modul platformaga ijtimoiy o‘lchov beradi: u ota-onani yolg‘iz o‘rganuvchi emas, balki qo‘llab-quvvatlovchi hamjamiyat a’zosi qiladi.

To‘rt modulning o‘zaro bog‘liqligi platforma samaradorligining kalitidir. Modullar alohida ishlamaydi, balki izchil zanjir hosil qiladi: ota-ona diagnostik moduldan boshlaydi, o‘quv modulida bilim oladi, amaliy modulda mashq qiladi, muloqot modulida qo‘llab-quvvatlanadi; natijalar yana diagnostik modulga qaytib, jarayonni takomillashtiradi. Bu — platformaning siklik, o‘z-o‘zini yangilovchi tabiatini aks ettiradi va uni alohida funksiyalarning mexanik yig‘indisidan farqlantiradi.

Adaptiv o‘rganish tizimi

“Ota-ona.uz” platformasini oddiy onlayn kurslardan farqlantiruvchi asosiy innovatsiya — uning adaptiv o‘rganish tizimidir. An’anaviy onlayn kurslarda

barcha foydalanuvchilar bir xil mazmunni, bir xil ketma-ketlikda o‘rganadilar; adaptiv tizimda esa mazmun har bir foydalanuvchiga moslashtiriladi. Bu – ota-onalar kabi geterogen auditoriya bilan ishlashda ayniqsa muhim.

Adaptiv ta’lim foydalanuvchining darajasi, ehtiyoji va o‘rganish sur’atiga moslashadigan ta’lim turi bo‘lib, u P.Brusilovskiy ishlarida nazariy asoslangan [2, 87-b.]. Platformada adaptiv yadro ota-onaning diagnostika natijasiga qarab unga mos mazmun va mashqlarni taqdim etadi: boshlang‘ich darajadagilarga asosiy tushunchalar, yuqori darajadagilarga murakkab masalalar beriladi.

Adaptiv tizimning ishlash mexanizmi quyidagicha: platforma foydalanuvchining harakatlarini (test natijalari, bajarilgan mashqlar, xatolar) tahlil qilib, uning “raqamli profili”ni shakllantiradi va shu profilga mos mazmunni taqdim etadi. Masalan, agar ota-ona “Feyk-tanish matritsasi”ning manba parametrada ko‘p xato qilsa, tizim unga aynan shu mavzu bo‘yicha qo‘shimcha mashq beradi. Bizningcha, bunday moslashuv o‘rganishni samarali qiladi: ota-ona o‘zi biladigan mavzuga vaqt sarflamaydi, kuchsiz tomonlarini esa maqsadli mustahkamlaydi.

Adaptivlik farzandning yosh xususiyatlarini hisobga olish imkonini ham beradi. Ota-ona platformada farzandining yoshini ko‘rsatsa, tizim unga aynan shu yoshga oid mazmun va tavsiyalarni (maktabgacha, kichik maktab yoki o‘smirlik davri uchun) taqdim etadi. Bu tabaqalashtirish va tabiatga moslik tamoyillarini raqamli muhitda amalga oshiradi. Bunday ikki yoqlama adaptivlik – ham ota-ona darajasiga, ham farzand yoshiga moslashish – platformani ayniqsa amaliy qiladi.

Tizim, shuningdek, ota-onaning o‘rganish sur’atiga moslashadi. Band ota-ona kam vaqt ajratsa, unga eng muhim, asosiy mazmun taqdim etiladi; ko‘proq vaqti bo‘lgan ota-onaga esa chuqurroq material va qo‘shimcha mashqlar beriladi. Bunday moslashuv ota-onaning real hayot sharoitini hisobga oladi va uni o‘rganishdan voz kechishdan saqlaydi: u o‘rganishni ota-onaning hayotiga moslaydi, aksincha emas.

Adaptiv yondashuv andragogikaning mustaqil o‘rganish (self-directed learning) tamoyiliga ham mos keladi. M.Noulz ta’kidlaganidek, kattalar o‘z o‘rganishini mustaqil boshqarishni afzal ko‘radilar [5, 18-b.]. Adaptiv platforma aynan shu imkonni beradi: ota-ona o‘ziga qulay vaqtda, o‘z sur’atida, o‘z darajasiga mos o‘rganadi. Bizningcha, adaptivlik platformani an’anaviy, bir xil onlayn kurslardan farqlantiruvchi asosiy xususiyatdir – u har bir ota-onaga individual yondashuvni raqamli muhitda amalga oshiradi.

Adaptiv yondashuv zamonaviy raqamli ta’limning yetakchi yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi: sun’iy intellekt va ma’lumotlar tahlili texnologiyalarining rivojlanishi adaptiv tizimlarni tobora takomillashtirmoqda. “Ota-ona.uz” platformasida adaptivlik dastlabki, oddiy darajada – diagnostika natijasi va

foydalanuvchi harakatlariga asoslangan mazmun tanlash orqali amalga oshirildi; kelajakda uni sun’iy intellekt elementlari bilan yanada rivojlantirish mumkin. Bizningcha, adaptivlikning bunday bosqichma-bosqich rivojlanishi platformaning istiqbolli, zamon bilan birga takomillashuvchi tabiatini ko‘rsatadi.

Xulosa

“Ota-ona.uz” raqamli platformasi ota-onalarning virtual-pedagogik madaniyatini rivojlantirishning yagona, ko‘p funksiyali raqamli muhitini yaratadi. Uning to‘rt moduli virtual-pedagogik madaniyatning to‘rt komponentiga mos keladi, adaptiv yadro esa tizimga o‘z-o‘zini sozlash xususiyatini beradi.

Platformaning ilmiy-amaliy qiymati uch jihatda namoyon bo‘ladi: birinchidan, u tadqiqotning nazariy natijalarini (konsepsiya, model, metod va vositalar) amaliyotga tatbiq etuvchi integrator mexanizm vazifasini bajaradi; ikkinchidan, u jahon standartlari (media va axborot savodxonligi, adaptiv ta’lim, andragogika) bilan milliy-ma’naviy tarbiya an’analarini uyg‘unlashtiradi; uchinchidan, u ota-onalarga ongli filtrlash ko‘nikmasini xavfsiz, nazorat ostidagi muhitda mashq qilish imkonini beradi.

Platformani yanada takomillashtirish istiqbollari adaptiv yadroni sun’iy intellekt elementlari bilan boyitish, kontent bazasini kengaytirish hamda uni umumta’lim maktablari va mahalla institutlari faoliyatiga tizimli tarzda integratsiya qilish bilan bog‘liqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktabrdagi PF-6079-son “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi Farmoni // Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi. – Toshkent, 2020.
2. Brusilovsky P. Adaptive Hypermedia // User Modeling and User-Adapted Interaction. - 2001. - Vol. 11, № 1-2. - P. 87-110.
3. Deterding S., Dixon D., Khaled R., Nacke L. From Game Design Elements to Gamefulness: Defining “Gamification” // Proceedings of the 15th International Academic MindTrek Conference. – Tampere, 2011. - P. 9-15.
4. Hobbs R. Digital and Media Literacy: A Plan of Action. – Washington: The Aspen Institute, 2010. - 68 p.
5. Knowles M.S., Holton E.F., Swanson R.A. The Adult Learner: The Definitive Classic in Adult Education and Human Resource Development. – London: Routledge, 2015. - 402 p.

6. Livingstone S., Blum-Ross A. Parenting for a Digital Future: How Hopes and Fears about Technology Shape Children’s Lives. – Oxford: Oxford University Press, 2020. - 328 p.

7. Moore M.G., Kearsley G. Distance Education: A Systems View of Online Learning. - Belmont: Wadsworth Cengage Learning, 2012. - 361 p.

8. UNESCO. Media and Information Literacy Curriculum for Educators and Learners. - Paris: UNESCO Publishing, 2021. - 418 p.

ELBEKNING JADIDCHILIK FAOLIYATI

Sultonova Zilola Ikromali qizi,
Qo‘qon universiteti talabasi.

Annotatsiya. Ushbu maqolada XX asr o‘zbek ma’rifatparvarlik harakati — jadidchilikning yirik namoyandasi Elbek (Mashriq Yunusov)ning hayoti, ilmiy-pedagogik va badiiy ijodi keng tahlil qilinadi. Unda adibning og‘ir ijtimoiy sharoitda shakllangan hayot yo‘li, jadid maktablari bilan bog‘liq faoliyati hamda o‘zbek ta’lim tizimini isloh qilishdagi xizmatlari yoritiladi. Xususan, yangi usul maktablarini rivojlantirish, o‘quv jarayoniga ilg‘or metodlarni joriy etish va yosh avlodni ma’rifat ruhida tarbiyalash borasidagi qarashlari ilmiy asosda ko‘rib chiqiladi. Shuningdek, Elbekning tilshunoslik, ayniqsa imlo islohoti sohasidagi izlanishlari, “Imlo masalasi”, “Yozuv yo‘llari”, “Boshlang‘ich maktabda ona tili” kabi darslik va qo‘llanmalarining ahamiyati tahlil etiladi. Maqolada uning “Armug‘on” kabi she’riy to‘plamlari, doston va hikoyalari orqali milliy uyg‘onish, ijtimoiy tafakkur va ma’naviy yuksalish g‘oyalari targ‘ib etilgani ochib beriladi. Elbek ijodining o‘zbek adabiyoti va ma’naviyati tarixidagi o‘rni tizimli ravishda asoslab beriladi.

Kalit so‘zlar: Elbek, jadidchilik, ma’rifatparvarlik, pedagogik faoliyat, imlo islohoti, tilshunoslik, yangi usul maktablari, darsliklar, badiiy ijod, milliy uyg‘onish.

Abstract. This article analyzes the life, scientific-pedagogical, and literary activity of Elbek (Mashriq Yunusov), a prominent representative of the Uzbek enlightenment movement of the early 20th century known as Jadidism. It highlights his life shaped by difficult social conditions, his involvement in Jadid schools, and his contribution to the reform of the Uzbek education system. In particular, his views on developing new-method schools, introducing advanced teaching methods, and educating the younger generation in the spirit of enlightenment are examined on a scientific basis. The article also discusses Elbek’s

Nargiza XOSHIMOVA. JADIDLAR ADABIYOTIDA GENDER STEREOTIP VA GENDER ROLLAR TALQINI.....	226-229
E'zoxon QOBILOVA, BO‘LAJAK MUSIQA O‘QITUVCHILARIDA KASBIY-PEDAGOGIK IDENTITETNI RIVOJLANTIRISHDA TARIX, AN‘ANA VA DAVOMIYLIK.....	230-236
Nilufar JAVHAROVA, ASHURALI ZOHIRIYNING “ZAMON HAM BIZ” MAQOLASIDA PEDAGOGIK TAFAKKUR VA ZAMONAVIYLIK G‘OYASI.....	236-241
Saidaxon RASULOVA, MUKARRAMA TURG‘UNBOYEVA IJODIDA MILLIY QADRIYATLAR VA MADANIY IDENTITET MASALALARI.....	242-246
Homidaxon RASULOVA, BO‘LAJAK MUSIQA O‘QITUVCHILARDA KASBIY-PEDAGOGIK IDENTITETNI RIVOJLANTIRISHDA MILLIY QADRIYATLARNING ROLI.....	246-251
Shahboz ERGASHEV, BOLALAR O‘YINLARI JISMONIY TARBIYANING AMALIY JANRI SIFATIDA.....	251-258
Hilola RAIMOVA, Qanoatxon DEHQONOVA, ERK VA MA‘RIFAT KUYCHISI.....	258-262
Gulnoza ZIYUDDINOVA, MUHIDDIN OMON SHE‘RIYATIDA G‘AZAL JANRI VA UNING BADIY-ESTETIK XUSUSIYATLARI.....	263-266
Toxirjon UMAROV, ABDURAUF FITRAT ASARLARIDA RAHBAR SHAXSINING MA‘NAVIY-RUHIY BARQARORLIGI (“RAHBARI NAJOT” MISOLIDA).....	266-272
Xilola XAYDAROVA, “OTA-ONA.UZ” RAQAMLI PLATFORMASI VA MASOFAVIY MODULLI TRENING TIZIMI.....	272-279
Zilola SULTONOVA, ELBEKNING JADIDCHILIK FAOLIYATI.....	279-284
Asilaxon YUSUPOVA, KREATIV FIKRLASHNI RIVOJLANTIRISHDA JADIDLAR MEROSIDAN FOYDALANISH (Abdulla Avloniyning “Turkiy guliston yoxud axloq” asari misolida).....	284-292